

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник наукових праць

**Актуальні
проблеми
сучасної
філології**

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Випуск XVII

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2009

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 17. – Рівне: РДГУ, 2009. – 176 с.
УДК
811.161.2

У збірнику вміщено праці аспірантів, професорсько-викладацького складу мовознавчих кафедр Рівненського державного гуманітарного університету, Національного університету «Острозька академія» та інших вузів України з актуальних проблем граматичної будови української мови. Об'єктом лінгвістичного аналізу виступають структурні одиниці різних рівнів мовної системи. У полі зору мовознавців питання синтаксису, морфології, лексикології, мовної освіти тощо.

Для викладачів, аспірантів, студентів філологічних факультетів, учителів української мови.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного редактора **Степанова Ольга Іванівна**,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету

Члени редакційної колегії:

1. **Архангельська А.М.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства та славістики Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
2. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Мірченко М.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 25 вересня 2009 р.)

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

краса!; Нуль в мережі, нуль за межі; Не гальмує! Снікерсуй! Експресивність останнього відомого салогана посилюється завдяки використанню в ньому окаяніалізму. Так само в іншому – *“Shake! Шейканемо, бейбі!”*. Окремі рекламні слогани завдяки своїй афористичності, експресивності (а це підкріплюється частим повторенням на телебаченні, в газетах і журналах, на бігбордах) на деякий час входять до активного набору фразеологізованих кліше повсякденної мовленнєвої комунікації, наприклад: *Взула і забула; Не просто чисто – бездоганно чисто; Навіщо платити більше? Молодь обирає Pepsi!*

Незважаючи на те, що семантико-комунікативним завданням тексту реклами є заклик до дії (*купуй, прийди і придбай, телефонуй, пий*), дієслова в наказовій формі, за нашими спостереженнями, не посідають переважне місце в сучасній рекламі (хоча деякі дослідники говорять про 50 % дієслів у рекламному тексті). Показовими є такі рекламні фрази: *Насолоджуйся ритмом життя* (про соки “Дар”); *Змінюйся з Мобі; Приєднуйся до світу абсолютних чемпіонів; Подбай про себе;*

Заощаджуйте з прибутком. Тут на першу позицію виходить не імператив, а знову вплив на почуття, навіть на підсвідомість.

Отже, навіть фрагментарний лінгвістичний аналіз сучасної реклами підтверджує, що вона є сильним засобом мовленнєвого впливу, навіть засобом маніпулювання свідомістю її споживачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробйова Л. М. Основи психолінгвістики. Підручник. – Рівне: Видавець Олег Зень, 2007.
2. Мюнстерберг Г. Основи психотехніки. Ч. 1. – СПб.: П.Э.Т., 1996.
3. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах / В. В. Яременко, О. М. Сліпущко. – К.: Вид-во “Аконіт”, 2005.
4. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. – М.: “Рефл-бук”; К.: “Ваклер”, 1999.
5. Феофанов О. А. Реклама: новое технологи в России. – СПб.: Питер, 2000.
6. Якобсон Р. Работы по поэтике / Сост. и общ. ред. М. Л. Гаспарова. – М.: Прогресс, 1987.

РЕЗЮМЕ

В статтє рассматриваются особенности языка современной рекламы, своеобразие её вербального текста. Анализируется специфика языковой формы современной рекламы, исходя из её главных функций.

УДК 811. 161.2' 271

Ольга СТЕПАНОВА

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОДИНИЦЬ УКРАЇНСЬКОГО МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Досліджуються особливості функціонування одиниць мовленнєвого етикету на сучасному етапі, аналізуються етикетні форми, засоби їхнього вираження, описується синтаксична значимість цих одиниць.

Ключові слова: мовленнєвий етикет, етикетні висловлювання, етикетні мовні форми, вербальні засоби мовного етикету.

Самобутність кожного народу, поряд з іншими характерними рисами, виявляється передусім в особливостях національної мови, а отже, і в специфіці мовленнєвого етикету, який відображає сукупність найрізноманітніших чинників (соціальних, історичних, психологічних, культурологічних тощо) і є виразником моральності нації, її духовного всесвіту.

Останнім часом з розвитком комунікативної

лінгвістики спостерігається зростання наукового інтересу до проблеми мовленнєвого етикету – прийнятої певним суспільством системи стійких виразів спілкування для встановлення й підтримання мовленнєвого контакту співбесідників відповідно до їхніх соціальних ролей. Розуміючи важливість мовленнєвого етикету для комунікації, учені багатьох країн, у тому числі України, звернулися до його

всєбічного дослідження. Глибоко і ґрунтовно ця тема розроблялася на матеріалі російської мови (праці Н. І. Формановської, А. О. Акішиної, В. Є. Гольдіна, В. Г. Костомарова, Є. С. Отіна, В. П. Трофименко, Л. П. Рижової та ін.). Активно розглядався мовленнєвий етикет інших (слов'янських і неслов'янських) мов: англійської (О. С. Скаляничук, О. В. Голубкова, Л. П. Ступін, К. С. Ігнат'єв, О. Р. Білодід), іспанської (Н. М. Фірсова, О. С. Чеснокова), сербської (Л. Попович), німецької (Н. І. Адамушко, Г. Тітц), польської (Е. Новак), японської (С. В. Неверов, В. М. Алпатов), болгарської (М. Іванова), угорської (Ж. Лендел) та ін.

Вагомий внесок у розробку проблеми засобів вираження ввічливості зробили українські учені. Її, зокрема, досліджували О. О. Потєбня, В. І. Сімович, Я. Головацький, В. Шухевич, І. Свенціцький, М. П. Білоус, С. К. Богдан, Є. Д. Чак та ін. Деяким питанням українського мовленнєвого етикету присвятили свої праці С. Я. Єрмоленко, К. В. Ленець, Н. М. Журавльова, О. М. Мацько, Н. П. Плющ, М. Г. Стельмахович, В. Кононенко, Г. Татаревич та ін. Функціонування етикетних одиниць у плані синхронії описала В. М. Литовченко. Вивченню формування й розвитку засобів вираження ввічливості в діахронічному аспекті присвячені роботи О. М. Миронюк.

Слід відзначити, що проблема українського мовленнєвого етикету в сучасному мовознавстві ще не знайшла остаточного розв'язання. У науковій літературі недостатньо описані тематичні групи мовленнєвого етикету, фактори, що впливають на вибір етикетних форм, мало уваги приділяється розгляду їх семантико-функціональних і комунікативних особливостей.

У статті поставлено мету з'ясувати особливості функціонування одиниць українського мовленнєвого етикету на сучасному етапі.

На сьогодні актуальними залишаються питання реалізації засобів вираження мовленнєвого етикету в різних стилях і жанрах.

Актуальність обраної теми пов'язана і з тим, що з розвитком суспільства й набуттям українською мовою статусу державної, виходом України на

міжнародну арену необхідно інтенсивно поглиблювати вивчення мовленнєвого етикету, що є своєрідним культурним обличчям кожної нації.

Національна своєрідність будь-якого народу виявляється здебільшого у спілкуванні, у тому, що зветься *етикетом* (фр. *etiquette* – прикріплений, встановлений) і є установленим порядком поведінки в товаристві, певному оточенні [6, с. 34].

В етикеті важлива роль відводиться етикетним висловлюванням. Досвід чемності, гречності, вихованості українського народу збережений і відтворений у живій мові (у вигляді усталених словесних формул, ідіом, зворотів).

Сукупність етикетних мовних формул, формул ввічливості (у всіх можливих варіантах) формує систему мовного етикету кожної нації. За визначенням лінгвістичної енциклопедії, мовний етикет є системою “стійких формул спілкування, рекомендованих суспільством для встановлення мовленнєвого контакту співрозмовників, підтримання спілкування у виразній тональності відповідно до їх соціальних ролей і рольових позицій відносно один одного в офіційних і неофіційних обставинах” [5, с. 356].

Правила мовленнєвого етикету утверджувалися протягом багатьох століть, вони складають особливу групу стійких формул спілкування, що реалізуються в одиницях лексичного (*добридень, вибачте, дякую* тощо), фразеологічного (*ні пуху, ні пера* та ін.) й частково морфологічного рівнів (вживання займенникових і дієслівних форм пошанованої множини, наприклад: *тато казали* та ін.) [1, с. 99].

Вироблені віками стереотипи ввічливості дослідники називають по-різному: стилістичні формули (А. С. Орлов); стилістичні трафарети (Д. С. Лихачов); стійкі формули (І. П. Єрьомін); стереотипні формули (В. Максика); стилістичні шаблони (Б. А. Ларін); традиційні формули (О. В. Творогов); стійкі словосполучення-фразеологізми (Л. С. Паламарчук); ввічливі форми (А. П. Коваль); вигуки ввічливості, етикетні вигуки, формули етикету (М. П. Білоус); етикетні вирази (С. К. Богдан).

Більшість етикетних формул, які ми вживаємо в повсякденному житті, закладені в нашій свідомості як своєрідні кліше або заготовки, що адекватні тій чи іншій ситуації. "... Це готові формули не тільки з точки зору їх граматичної впорядкованості. Позиційна стійкість окремих лексем в етикетних формулах умовна (*зичимо щастя і щастя зичимо*), однак в окремих фразах подібні позиційні зміни неможливі (йдеться про фразеологічні одиниці). Іноді вони просто небажані з огляду на руйнування літературної норми або втрату регіональних особливостей" [2, с. 13].

Сам етикет деякі дослідники зараховують до вторинних моделювальних систем, котрі надбудовуються над первинною моделювальною системою – мовою. Однак, виходячи з факту, що такий універсальний засіб, як мова, є основою комунікаційних систем будь-якого виду, слід вважати етикет окремою цілісною системою, усі вербальні засоби – мовним етикетом, а паралінгвальні явища – підсистемою етикету.

На сучасному етапі мовленнєвий етикет вербально обслуговує соціальну поведінку і складає широку галузь стереотипів спілкування. Нема сумніву, що однією з центральних проблем вивчення і опису правил мовної поведінки є проблема соціальної зумовленості варіантності стійких формул, що застосовуються під час зустрічі, прощання, подяки, поздоровлення з певної нагоди, вибачення тощо. Саме проблемі соціально значущого вибору мовленнєвих формул соціальної мовної поведінки присвячені наукові розвідки Н. І. Формановської, Л. П. Крисіна, В. Є. Гольдіна, Л. І. Скворцова та ін. Не менш важливим є також розгляд лінгвістичної природи одиниць мовного етикету, зокрема їх аналіз на рівні синтаксичному.

Одиниці мовленнєвого етикету мають безумовну синтаксичну значимість. Усі одиниці мовленнєвого етикету виконують комунікативну функцію, оскільки вони забезпечують встановлення і підтримання певного мовленнєвого контакту. З огляду на це окремі лінгвісти виділяють для них особливу функцію контактну чи контактостворюючу (Л. А. Кисельова,

Н. І. Формановська, Л. М. Архангельський, Р. М. Гайсіна). Без встановлення і підтримання мовленнєвого контакту між співрозмовниками мова не може виконати своє основне призначення – бути засобом спілкування членів соціальних груп.

Цілий ряд синтаксистів визнають за конструкціями мовленнєвого етикету типу *Привіт! Добридень! Спасибі!* статус речення, хоча й відносять їх до різних структурних типів. На думку Н. Ю. Шведової, Г. В. Валімової, О. Б. Сиротініної, В. А. Белашапової, Л. С. Бархударова, Б. П. Ардентова та ін., такі структури не мають статусу речення. І. А. Попова кваліфікує їх як групу „формально-еліптичних, а по суті повних іменних структур”; О. Г. Руднев пропонує для таких конструкцій назву „напівпредикативні речення”; П. О. Лекант – „фразеологізовані речення (чи речення-штампи)”, що є специфічними конструкціями розмовного мовлення.

Найбільш поширеним у лінгвістичній літературі є погляд на структури мовленнєвого етикету як на слова-речення чи нечленовані конструкції (В. В. Бабайцева, О. М. Гвоздєв, Т. Г. Почтенна, В. Ф. Кіпріанов та ін.).

З іншого боку, є група авторів, які підкреслюють неоднорідність конструкцій мовленнєвого етикету, а тому й неможливість віднесення їх до якоїсь однієї структурної схеми речення, до його типу (О. О. Шахматов, П. С. Дудик, О. Г. Мотовилова).

П. С. Дудик, виділивши в якості визначальної ознаки речення синтаксичне членування, відповідність певній схемі, структурі, відзначає, що не всі конструкції мовленнєвого етикету можуть бути беззастережно віднесені до категорії речення. І все ж вони сприймаються на синтаксичному рівні речення як його своєрідні еквіваленти. Це так звані слова-речення [3, с. 212]. Саме до таких конструкцій належать одиниці типу *Спасибі! Бувайте! Добрий день! Вибачайте!* і т.п. Разом з тим, серед стереотипів мовленнєвого етикету чимало одиниць, що характеризуються синтаксичним членуванням, чітко класифікуються за точно визначеними граматичними схемами.

Наприклад: *Я щиро вдячний вам! Бажаю*

доброго здоров'я! Щасливої дороги! Такі і подібні етикетні одиниці безсумнівно слід розглядати як речення – повні чи неповні (еліптичні).

Різновид еліптичних конструкцій особливо характерний і своєрідний як у плані національно-мовної форми, так і щодо експресивно-суб'єктивних фарб для розмовного і художнього стилів української мови.

Порівняємо два вислови: *Доброго вечора!* і *Добрий вечір!* У структурно-функціональному плані вони становлять синонімічний ряд, тобто в системі мови мають властивість взаємозамінюватися – завдяки спільності в семантиці і граматичному значенні. Це семантичні дублети. Але синтаксична будова їх різна. *Доброго вечора!* – еліптичне речення, в якому позиція присудка виявилась незаповненою, *Добрий вечір!* – синтаксично нечленована конструкція, в якій не можна виділити ні головних, ні другорядних членів речення.

Якщо перше речення можна трансформувати у повне (з певною стилістичною метою), то друге такій трансформації не піддається, воно стандартизувалося. Тому структури з непрямим відмінком П. С. Дудик кваліфікує як еліптичні, зважаючи на те, що в них не вистачає формально дієслівних присудків, які не знайшли в таких структурах свого мовного вираження, хоча значення дієслівності „є для них фактом живої мовної практики” [3, с. 177].

Мабуть, ніхто вже тепер не відчуває, що в реченнях такої структури не вистачає одного з його членів, що у висловах *Доброго вечора!*, *До зустрічі!* Випущено синтаксично провідні ланки, а лексично реалізовані залежать від неназваних у реченні слів. Подібні конструкції в мовленні повторюються безперервно. Тому, вітаючись при зустрічі, ми звичайно вимовляємо мовні звороти типу *Доброго ранку!* чи, прощаючись, – *До побачення!* загалом автоматично, не маючи при цьому на думці інших додаткових словесних привнесень. І тільки інтонація, вираз обличчя сигналізують, служать індикаторами наших справжніх помислів.

Одиниці мовленнєвого етикету з точки зору їх синтаксичної природи потрібно визначати з урахуванням таких релевантних ознак речення, як: 1) відносна смислова завершеність; 2) інтонаційна оформленість; 3) предикативність; 4) модальність;

5) відповідність існуючим у мові структурним схемам [4, с. 85].

Як бачимо, формули мовленнєвого етикету української мови можуть виражатися на синтаксичному рівні найрізноманітнішими конструкціями: простими реченнями – двоскладними й односкладними, повними й неповними, еліптичними – і складними реченнями різних типів, реченнями-звертаннями та іншими еквівалентами речень. Однак специфікою розмовного мовлення – основної сфери функціонування одиниць мовленнєвого етикету – є наявність великої кількості особливих стабілізованих побудов, застиглих конструкцій шаблонних фраз, що не потребують „комбінування” і не підвладні чіткому членуванню. Це нечленовані, категоріально й лексично обмежені конструкції типу *Добривечір! Привіт! Прощай! Добраніч! Спасибі! тощо.* Особливість цих побудов полягає в тому, що словесне наповнення їх не вільне.

Конструкції мовленнєвого етикету типу *Здрастуй! Привіт! Прощай! Бувай! Спасибі!* тощо є синтагматично нечленовані. Будучи незвичними лексичними утвореннями з незмінюваного і неподільного за складом словесного комплексу, такі висловлювання не можуть членуватися і синтаксично, тобто в них не можна виділити членів речення і зв'язків між ними. Це цільні, нечленовані висловлювання, що становлять досить продуктивний розряд стереотипних формул у сфері живого діалогічного мовлення. Відсутність членування і поширюваності не дозволяє кваліфікувати їх як речення. Разом з тим, вони здатні формувати комунікативні одиниці самостійно, без допомоги інших слів, виступати в мовленні як окремі повідомлення, тобто володіють ознакою комунікативної автономності, характеризуються відносною смисловою та інтонаційною завершеністю, предикативністю й модальністю. Отже, на синтаксичному рівні речення такі етикетні одиниці сприймаються як його своєрідні еквіваленти (більш поширені назви – слова-речення і синтаксично нечленовані структури).

Таким чином, проаналізувавши етикетні одиниці в плані синхронії, можна зробити висновок,

що на синтаксичному рівні одиниці мовленнєвого етикету виражаються двома основними способами – реченнями й еквівалентами речень. Найбільш частотною й звичною формою синтаксичного вираження формул мовленнєвого етикету в українській мові є синтаксично нечленовані конструкції, інакше – еквіваленти речень, слова-речення.

Слід зазначити, що мовні традиції важко ламаються, а ще важче відроджуються. Слова можуть довго зберігати конотації соціального плану, але коли в суспільстві відбувається переоцінка цінностей, вони струшують з себе ті конотації, нерідко нав'язані, і повертаються до активного життя у мові. На нашу думку, на сучасному етапі помітні не тільки деякі негативні тенденції щодо спрощення мовленнєвого етикету (особливо в молодіжних колективах), але й позитивні тенденції – до розширення системи форм мовленнєвого етикету, реанімації деяких застарілих формул, характерних ментальності українців та збагачених локальними елементами.

Отже, загальний огляд матеріалу свідчить, що функціонально-семантична система висловів мовленнєвого етикету українського народу дуже багата і різноманітна як у плані вираження, так і у плані змісту. Лексико-фразеологічна, семантична, і функціонально-стилістична розмаїтість її складу

забезпечує реалізацію культуросної функції української мови. Аналізовані форми мовленнєвого етикету вимагають глибшого дослідження з метою їх правильного використання в мовленнєвій практиці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус М. П. Мовленнєвий етикет українського народу // Мова і духовність нації: тези доп. Регіон. наук. – практ. конф. – Л., 1989. – С. 98 – 99.
2. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. – К.: Рідна мова, 1998. – 475 с.
3. Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. Просте речення, еквіваленти речення. – К.: Наук. думка, 1973. – 288 с.
4. Литовченко В. М. Структури мовленнєвого етикету в сучасній українській мові: автореф. дис ... канд. філол. наук. – К., 1984. – 21 с.
5. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля, 2006. – 716 с.
6. Формановська Н. І. Мовний етикет і культура спілкування. – К.: Виц. шк., 1989. – 156 с.

РЕЗЮМЕ

Исследуются особенности функционирования единиц речевого этикета на современном этапе, анализируются этикетные формы, дается описание синтаксической значимости этих единиц.

УДК 81'271:82

Юлія БОБРИКОВА

ПОЕТИЧНА КУЛЬТУРА МОЛОДІ ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ

Стаття присвячена проблемі взаємозв'язку мови і суспільства.

Ключові слова: мова, мовознавство, синхронна соціолінгвістика, діахронна соціолінгвістика, поетична культура.

У даний час ніхто не сумнівається, що мова як засіб спілкування виникає і розвивається тільки у суспільстві. Отже, мова – явище соціальне. Тому із самого початку виникнення науки про мову лінгвістів цікавила проблема зв'язку мови і суспільства. У будь-якому суспільстві мова виступає як засіб нагромадження, збереження і передачі здобутих цим

суспільством знань. Тому соціальні, економічні і культурні зміни, що у ньому відбуваються не можуть не впливати на різні рівні мови. Однаковою мірою і мова робить значний вплив на суспільство. Літературно оброблена форма будь-якої мови, стабілізація норм її вживання значно впливають на сферу побутового спілкування, сприяють розвитку

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ	3
Шульжук К. Ф. Функціональні вияви вокатива	3
Щербачук Н. П. Особливості реалізації валентної рамки предикативів дії та стану в простому елементарному реченні-репліці	8
Шкарбан Т. М. Складні конструкції з однорідною супідрядністю нерозчленованої структури.....	13
Давнюк С. В. Структурні та функціонально-стилістичні особливості сурядно-підрядних конструкцій у художньому та публіцистичному стилях	17
Ричагівська Ю. Є. Складне речення поетичного мовлення як об'єкт стилістичного синтаксису.....	23
РОЗДІЛ ІІ. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЕКСИКОЛОГІЇ	27
Адах Н. А. Експресивно-стилістичний потенціал авторських лексичних новотворів (на матеріалі поезії Василя Барки).....	27
Гаврилюк Н. В. Словотворчість київських неокласиків з погляду статистики	31
Максимчук В. В. Складні індивідуально-авторські субстантиви у лексиконі поетів Рівненщини	35
Поліщук О. Г. Авторські новотвори-репрезентанти колірної картини світу в українській поезії ХХ століття.....	40
Біловус Г. Г. Авторське використання фразеологізмів у повістях Тараса Шевченка.....	46
Локайчук С. М. Іншомовні запозичення в українській археологічній терміносистемі	51
Яременко Т. Г. Словотвірний потенціал дієслівної лексики зі значенням часу.....	57
РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ МОВОЗНАВЧИХ ТЕОРІЙ	65
Мединська Н. М. Філософське та лінгвістичне трактування категорії ознаки	65
Архангельська А. М. Родо-статева транспозиція як чинник експресивності маскулінних домінантів (ономасіологічний аспект)	70
Шевчук Т. Б. Концепт <i>щастя</i> в лексичній системі української мови	74
Нікульшина Т. М. Особливості вербальної експлікації лексико-семантичного мікрополя «місцевість» у зіставному аспекті (на матеріалі англійської та української мов)	78
Любимова С. А. Дослідження семантики похідних слів з основою «Flappet».....	85
Войцешук Л. А. До питання філософії мовлення: Ф. де Соссюр, М. Бахтін, Дж. Л. Остін	88
Деменчук О. В. Параметрія семантичної відповідності експерієнтівів (на матеріалі лексики чуттєвого сприйняття англійської, польської та української мов)	91

РОЗДІЛ ІV. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ, СОЦІОЛІНГВІСТИКИ ТА КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ 100

Домилівська Л. В. Лінгвістичні доміанти художнього тексту як вербалізація авторської мовної свідомості.....	100
Чеберяк А. М. Сербіна Т. Г. Чинник особи адресата та його комунікативні ролі в композиційній організації мовленнєвого жанру «відкритий лист».....	104
Воробйова Л. М. Функції телереклами та її мовна форма.....	109
Степанова О. І. Особливості функціонування одиниць українського мовленнєвого етикету на сучасному етапі.....	112
Бобрикова Ю. В. Поетична культура молоді як елемент соціолінгвістики.....	116
Олексієвець Л. С. Специфіка публічної монологічної мови.....	121
Дергач Д. В. Лінгвістична інтерпретація функцій топонімів у стилі масової інформації.....	125

РОЗДІЛ V. ПРОБЛЕМИ ТОПОНІМІКИ, ДІАЛЕКТОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ..... 131

Мандрик Н. В. Теоретичні засади вивчення питання про походження слов'янської писемності.....	131
Кирилкова Н. В. Оновлення семантики слова в авторському тексті.....	138
Кузьмич О. О. Топоніміка Холмщини як об'єкт лінгвістичних досліджень.....	140
Мазяр В. В. Структурно-семантична характеристика гончарської лексики в українських західнополіських говірках.....	143

РОЗДІЛ VI. ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ОСВІТИ 148

Шульжук Н. В. Формування комунікативної компетенції студентів-філологів в умовах нового теоретико-інформаційного змісту курсу «Сучасна українська літературна мова».....	148
Лещенко Г. П. Система формування мовної компетенції учнів загальноосвітньої школи.....	153
Гетманчук Н. О. Текст як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів.....	162
Іщук І. С. До проблеми вивчення мовленнєвого етикету в школі.....	168

Наукове видання
Збірник наукових праць
Актуальні проблеми сучасної філології
Мовознавчі студії
Випуск XVII

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 17. – Рівне: РДГУ, 2009. – 176 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору 25.09.2009р. Підписано до друку 6.11.2009р.
Формат 70x100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк на ризографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 8.0.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови